

Az iskolai közélet megújítása

D1 RÉSZLETEK A KÖZOKTATÁSRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYBŐL ÉS A RENDELKEZÉSEKBŐL (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

II. FEJEZET

A GYERMEK, A TANULÓ ÉS A SZÜLŐ JOGAI ÉS KÖTELESSÉGEI

A gyermekek, a tanulók jogai és kötelességei

10. § (1) A gyermeknek, a tanulónak joga, hogy nevelési, illetőleg nevelési-oktatási intézményben biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák, óvodai életrendjét, iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.

(2) A gyermek, illetve a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani fizikai és lelki erőszakkal szemben. A gyermek és a tanuló nem vethető alá testi fenyegetésnek, kínzásnak, kegyetlen, embertelen megalmazó büntetésnek vagy bánásmódnak.

(3) A gyermeknek, tanulónak joga, hogy

a) képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, illetve alapkörű művészetoktatásban ve-
gyen részt tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében;

b) nemzeti, illetőleg etnikai hovatartozásának megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön;

c) részére az állami és helyi önkormányzati iskola egész pedagógiai programjában és tevékenységében a tanítás során a tájékoztatás nyújtása és az ismeretek közlése tárgyilagosan és többoldalú módon történjék;

d) nem állami, nem önkormányzati nevelési-oktatási intézményben vegye igénybe az óvodai, iskolai, kollégiumi ellátást, továbbá, hogy az állami, illetve önkormányzati nevelési-oktatási intézményben hit- és vallásoktatásban vegyen részt;

e) személyiségi jogait, így különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi élethez és magánélethez való jogát az óvoda, az iskola, illetve a kollégium tiszteletben tartsa, e jogának gyakorlása azonban nem korlátozható másokat e jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési-oktatási intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, illetve a művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását;

f) állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, s életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért;

g) az oktatási jogok biztosához forduljon.

(4) A gyermek, tanuló joga, hogy a nevelési-oktatási intézményben, családjá anyagi helyzetétől függően, kérelmére ingyenes vagy kedvezményes étkezésben, tanszerellátásban részesüljön, továbbá, hogy részben vagy egészben mentesüljön az e törvényben meghatározott, a gyermekeket, tanulókat terhelő költségek megfizetése alól, vagy engedélyt kapjon a fizetési kötelezettség teljesítésének halasztására vagy a részletekben való fizetésre.

11. § (1) A tanuló joga különösen, hogy

a) kollégiumi, napköziotthoni, tanulószobai ellátásban részesüljön;

b) válasszon a választható tantárgyak, foglalkozások közül; a középiskolában – jogszabályban meghatározottak szerint – az angol nyelv elsajátításához felkészülési lehetőséget kapjon;

- c) igénybe vegye az iskolában és kollégiumban rendelkezésre álló eszközöket, az iskola és kollégium létesítményeit (könyvtár, laboratórium, számítástechnikai központ, sport- és szabadidő-létesítmények stb.);
- d) rendszeres egészségügyi felügyeletben és ellátásban részesüljön;
- e) hozzájusson a jogai gyakorlásához szükséges információkhoz, tájékoztassák a jogai gyakorlásához szükséges eljárásokról;
- f) részt vegyen a diákkörök munkájában, és kezdeményezze azok létrehozását, tagja legyen iskolai, művelődési, művészeti, ismeretterjesztő, sport- és más köröknek – ha törvény másképp nem rendelkezik –, az iskolán kívüli társadalmi szervezeteknek;
- g) az emberi méltóság tiszteletben tartásával szabadon véleményt nyilvánítson minden kérdésről, az őt nevelő és oktató pedagógus munkájáról, az iskola, kollégium működéséről, továbbá tájékoztatást kapjon személyét és tanulmányait érintő kérdésekről, valamint e körben javaslatot tegyen, továbbá kérdést intézzen az iskola, a kollégium vezetőihez, pedagógusaihoz, az iskolaszékhez, a kollégiumi székhez, s arra legkésőbb a megkereséstől számított tizenöt napon belül – az iskolaszéktől, kollégiumi széktől a tizenötödik napot követő első ülésen – érdemi választ kapjon;
- h) vallási, világnézeti vagy más meggyőződését, nemzeti vagy etnikai önazonosságát tiszteletben tartsák, és azt kifejezésre juttassa, feltéve, hogy e jogának gyakorlása nem ütközik jogszabályba, nem sérti másoknak ezt a jogát, és nem korlátozza a társai tanuláshoz való jogának gyakorlását;
- i) a levelezéshez, továbbá kollégiumban a lakáshoz való jogát tiszteletben tartsák, feltéve, hogy e jogának gyakorlása nem sérti másoknak ezt a jogát, és nem korlátozza társai tanuláshoz való jogának gyakorlását;
- j) jogszabályban meghatározottak szerint vendégtanulói jogviszonyt létesítsen;
- k) tanulmányai során – a pedagógiai programban és az érettségi vizsgaszabályzatban meghatározott keretek között – megválassza azokat a tantárgyakat, amelyeket tanulni kíván, valamint, ha erre lehetőség van, megválassza a tantárgyakat tanító pedagógust.
- l) jogai megsértése esetén – jogszabályban meghatározottak szerint – eljárást indítson, továbbá igénybe vegye a nyilvánosságot;
- m) személyesen vagy képviselői útján – jogszabályban meghatározottak szerint – részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában, a nevelési-oktatási intézmény irányításában;
- n) magántanuló legyen, továbbá, hogy kérje a tanórai foglalkozásokon való részvétel alóli felmentését;
- o) kérelmére – jogszabályban meghatározott eljárás szerint – független vizsgabizottság előtt adjon számot tudásáról;
- p) kérje az átvételét másik, azonos vagy más típusú nevelési-oktatási intézménybe;
- r) különbözeti vizsga vagy évfolyamismétlés nélkül folytathassa tanulmányait akkor is, ha az állandó lakóhelyén nem működik olyan iskola, amelyikben a tankötelezettség végéig biztosított az iskolai nevelés és oktatás;
- s) választó és választható legyen a diákképviselőben;
- t) a diákönkormányzathoz fordulhasson érdekképviselőként, illetve e törvényben meghatározottak szerint kérje az őt ért sérelem orvoslását;
- u) kérelmére, indokolt esetben szociális ösztöndíjban, illetve szociális támogatásban részesüljön.
- (2) A szakközépiskola és a szakiskola tanulóját a szakképzési évfolyamokon folyó gyakorlati képzés keretében az érdekvédelem és a munkavédelem tekintetében megilletik mindazok a jogok, amelyeket a Munka Törvénykönyve biztosít a munkavállalók részére [Mt. 18. §, 19. §, 21. §, 22. § (1)–(2) bekezdés, 24. § (1) bekezdés, 26–27. §, 102. § (2) bekezdés és a (3) bekezdésének b)–c) pontja]. A tanuló foglalkoztatására – a szakképzésről szóló törvény eltérő rendelkezésének hiányában – alkalmazni kell továbbá a Munka Törvénykönyve

104. §-ának (1)–(4) bekezdését, 124. §-ának (1) bekezdését, 125. §-ának (1)–(2) bekezdését, 129/A. §-ának (2)–(6) bekezdését, valamint a munkavédelemre vonatkozó jogszabályokat. A tanulószerveződés megkötésekor, az abból eredő jogok és kötelezettségek teljesítésekor az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A tanuló a gyakorlati képzéssel kapcsolatos igényeinek érvényesítése érdekében – a munkaügyi jogvitára vonatkozó rendelkezések szerint (Mt. 199–202. §) – jogvitát kezdeményezhet. E rendelkezések alkalmazásában munkavállalón a tanulót, munkáltatón a gyakorlati képzés szervezőjét, munkaviszonyon a tanulói jogviszonyt, szakszervezeten a tanulói szakszervezetet kell érteni.

(3) A szakképzésben részt vevő tanuló a szakképzésre vonatkozó jogszabályok szerint jogosult juttatásokra és kedvezményekre. A juttatásokat és kedvezményeket a gyakorlati képzés szervezője köteles biztosítani.

(4) Ha a szakközépiskola, a szakmunkásképző iskola vagy a szakiskola tanulója tanulószerveződés alapján vesz részt a gyakorlati képzésben, tanulói jogviszonyával összefüggésben a szakképzési törvény rendelkezéseit is alkalmazni kell.

(5) A szakképzésben részt vevő tanuló javára az, aki a gyakorlati képzést szervezi, köteles felelősségbiztosítást kötni.

(6) Nagykorú és cselekvőképes tanuló esetén e törvénynek a szülő jogaira és kötelességeire vonatkozó rendelkezéseit nem kell alkalmazni. Ha e törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály a szülő, a szülői szervezet (közösség) vagy a szülők képviselője részére jogot vagy kötelezettséget állapít meg, nagykorú tanuló esetén a jogok gyakorlása, a kötelezettségek teljesítése a tanulót – az iskolaszékbe történő delegálás kivételével –, a diákönkormányzatot, a tanulók képviselőjét illeti meg, illetve terheli. Ha a nagykorú tanuló önálló jövedelemmel nem rendelkezik, és a szülővel közös háztartásban él, a tanulói jogviszony, kollégiumi tagsági viszony megszűnésével, a tanuló tanulmányi kötelezettségének teljesítésével és a fizetési kötelezettséggel járó iskolai, kollégiumi döntésekről a szülőt is értesíteni kell.

(7) Az e törvényben meghatározott jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni, illetőleg teljesíteni. A jogok rendeltetészerű gyakorlása során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermeki és tanulói jogok érvényesítésére. A jog gyakorlása akkor nem tekinthető rendeltetészerűnek, ha az az e törvényben és a szakképzésről szóló törvényben, illetve az e törvények végrehajtására kiadott jogszabályokban biztosított jogok csorbítására, érdekérvényesítési lehetőségek korlátozására, a véleménynyilvánítás elfojtására, a tájékozódási jog korlátozására irányul, vagy erre vezet. A rendeltetésellenes joggyakorlást haladéktalanul meg kell szüntetni, és hátrányos következményeit – az e törvényben, illetve a szakképzésről szóló törvényben szabályozott eljárás keretében – orvosolni kell. Az eljárásban a gyermek, tanuló javára kell dönteni, ha a tényállás nem tisztázható megnyugtatóan.

12. § (1) A tanuló kötelessége, hogy

- a) részt vegyen a kötelező és a választott foglalkozásokon és szakmai gyakorlatokon;
- b) eleget tegyen – rendszeres munkával és fegyelmezett magatartással, képességeinek megfelelően – tanulmányi kötelezettségének;
- c) életkorához és fejlettségéhez, továbbá iskolai és kollégiumi elfoglaltságához igazodva, pedagógus felügyelete, szükség esetén irányítása mellett – a házirendben meghatározottak szerint – közreműködjön saját környezetének és az általa alkalmazott eszközöknek a rendben tartásában, a tanítási órák, kollégiumi foglalkozások, rendezvények előkészítésében, lezárásában;
- d) megtartsa az iskolai tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat, a kollégiumi foglalkozásokat, az iskola és a kollégium helyiségei és az iskolához, kollégiumhoz tartozó területek használati rendjét, a gyakorlati képzés rendjét, az iskola, a kollégium szabályzatainak előírásait;
- e) óvja saját és társai testi épségét, egészségét, elsajátítsa és alkalmazza az egészségét és biztonságát védő ismereteket, továbbá haladéktalanul jelentse a felügyeletét ellátó peda-

gógusnak vagy más alkalmazottnak, ha saját magát, társait, az iskola, kollégium alkalmazottait vagy másokat veszélyeztető állapotot, tevékenységet, illetve balesetet észlelt, továbbá – amennyiben állapota lehetővé teszi –, ha megsérült;

f) megőrizze, illetőleg az előírásoknak megfelelően kezelje a rábízott vagy az oktatás során használt eszközöket, óvja az iskola létesítményeit, felszereléseit;

g) az iskola, kollégium vezetői, tanárai, alkalmazottai, tanulótársai emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa;

h) megtartsa az iskolai, kollégiumi szervezeti és működési szabályzatban, továbbá a házi-rendben foglaltakat.

(2) A nevelési-oktatási intézmény, valamint a tanuló közötti eltérő megállapodás hiányában a tanuló jogutódjaként a nevelési-oktatási intézmény szerzi meg a tulajdonjogát minden olyan, a birtokába került dolognak, amelyet a tanuló állított elő a tanulói jogviszonyából, kollégiumi tagsági viszonyából eredő kötelezettségének teljesítésével összefüggésben, feltéve, hogy az annak elkészítéséhez szükséges anyagi és egyéb feltételeket a nevelési-oktatási intézmény biztosította. A tanulót díjazás illeti meg, ha a nevelési-oktatási intézmény a tulajdonába került dolog értékesítésével, hasznosításával bevételre tesz szert. Ha az előállított dolog szellemi alkotás (Ptk. 86. §), e rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szellemi alkotás átadására a munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban létrehozott szellemi alkotás munkáltató részére történő átadására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(3) Ha az iskola, kollégium a dologgal kapcsolatos vagyoni jogokat nem szerzi meg, köteles azt – kérelemre – a tanuló részére az iratkezelésre vonatkozó rendelkezések megtartása mellett, ha az iratkezelés szabályai nem terjednek ki az adott dologra, a tanulói jogviszony megszűnésekor visszaadni. Az őrzésre egyebekben a felelős őrzés szabályait (Ptk. 196–197. §) kell alkalmazni.

(4) A (2) bekezdésben meghatározott esetben a tanulót megfelelő díjazás illeti meg. A megfelelő díjazásban a tanuló – tizennegyedik életévét be nem töltött tanuló esetén szülője egyetértésével – és a nevelési-oktatási intézmény állapodik meg, ha alkalomszerűen, egyedileg elkészített dolog értékesítéséből, hasznosításából származik a bevétel. Az oktatás keretében, az oktatási folyamat részeként rendszeresen elkészített dolog esetén a megfelelő díjazást a teljes képzési folyamatban részt vevők által végzett tevékenységre megállapítható eredmény (nyereség) terhére kell megállapítani. Ennek szabályait a szervezeti és működési szabályzatban kell meghatározni oly módon, hogy a szabályozás figyelembe vegye a tanuló teljesítményét.

(5) A (2) és (4) bekezdésben foglaltak – a szakképzésben részt vevő tanulókat megillető juttatások tekintetében – nem alkalmazhatók arra a tanulóra, aki a szakképzésben tanuló-szerződés alapján vesz részt.

A tanulók közösségei, a diákönkormányzat

62. § (1) Az iskola, a kollégium tanulói közös tevékenységük megszervezésére – a házi-rendben meghatározottak szerint – diákköröket hozhatnak létre.

(2) A tanulóközösségek döntési jogkört gyakorolnak – a nevelőtestület véleménye meghallgatásával – saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.

63. § (1) A tanulók, a tanulóközösségek és a diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed. A diákönkormányzat munkáját a tanulók által felkért nagykorú személy segíti, aki – a diákönkormányzat megbízása alapján – eljárhat a diákönkormányzat képviseletében is.

(2) Ha az iskolában, kollégiumban több diákönkormányzat tevékenykedik, az járhat el a nevelési-oktatási intézmény egészét érintő ügyekben, amelyik megválasztásában a legtöbb

tanuló vett részt, feltéve, hogy ily módon a tanulók több mint ötven százalékának képviselete biztosított. Ilyen diákönkormányzat hiányában az iskolában, kollégiumban működő diákönkormányzatok a nevelési-oktatási intézmény egészét érintő ügyek intézésére közös szervezetet hozhatnak létre, vagy megbízhatják valamelyik diákönkormányzatot (a továbbiakban: iskolai, kollégiumi diákönkormányzat).

(3) A diákönkormányzat – a nevelőtestület véleményének kikérésével – dönt saját működéséről, a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról, hatáskörei gyakorlásáról, egy tanítás nélküli munkanap programjáról, az iskolai, kollégiumi diákönkormányzati tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről, valamint a tájékoztatási rendszer (iskolaújság, iskolarádió stb.) szerkesztősége tanulói vezetőjének (felelős szerkesztőjének), munkatársainak megbízásáról.

(4) A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. A szervezeti és működési szabályzat jóváhagyása csak akkor tagadható meg, ha az jogszabálysértő, vagy ellentétes az iskola szervezeti és működési szabályzatával, illetve házirendjével. A szervezeti és működési szabályzat jóváhagyásáról a nevelőtestületnek betérjesztést követő harminc napon belül nyilatkoznia kell. A szervezeti és működési szabályzatot, illetve módosítását jóváhagyottnak kell tekinteni, ha a nevelőtestület harminc napon belül nem nyilatkozik.

(5) A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

(6) A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola, kollégium helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem korlátozza az iskola, kollégium működését.

(7) Az iskolában, kollégiumban évente legalább egy alkalommal diákközgyűlést kell szervezni a diákönkormányzat működésének és a tanulói jogok érvényesülésének áttekintése céljából.

64. § (1) A diákönkormányzatok jogosultak szövetséget létesíteni, illetve ilyenhez csatlakozni. A szövetség az iskolában, kollégiumban a diákönkormányzat jogait nem gyakorolhatja.

(2) Az iskolai, a kollégiumi diákönkormányzat egyetértési jogot gyakorol a tanulókat érintő következő kérdésekben:

a) jogszabályban meghatározott ügyekben az iskolai szervezeti és működési szabályzat elfogadásakor és módosításakor;

b) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározásakor;

c) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor;

d)

(3) Az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat egyetértési jogot gyakorol a házirend elfogadásakor, illetve módosításakor.

(4) Az intézményi diákönkormányzat és az ÁMK diákönkormányzat megalakulására, működésére, jogállására az iskolai, kollégiumi diákönkormányzatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet
a nevelési-oktatási intézmények működéséről

A gyermek, tanuló kötelességeinek teljesítése

20. § (1) A beteg gyermek, tanuló az orvos által meghatározott időszakban nem látogathatja a nevelési-oktatási intézményt. Ha a pedagógus megítélése szerint a gyermek, a tanuló beteg, gondoskodik a többi gyermektől, tanulótól való elkülönítéséről, és a lehető legrövidebb időn belül értesíti a gyermek, a tanuló szüleit. Azt, hogy a gyermek, a tanuló

egészséges, orvosnak kell igazolnia. Ha a kollégiumban lakó tanuló hazautaztatása nem oldható meg, az egészséges tanulóktól el kell különíteni.

(2) Ha a gyermek az óvodai foglalkozásról, illetve a tanuló a tanítási óráról, a kollégiumi foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell. A mulasztást igazoltnak kell tekinteni, ha

- a) a szülő előzetesen bejelentette az óvónőnek, hogy gyermekét nem viszi el az óvodába,
- b) a tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülő írásbeli kérelmére – a házirendben meghatározottak szerint engedélyt kapott a távolmaradásra,
- c) a gyermek, a tanuló beteg volt, és azt a házirendben meghatározottak szerint igazolja,
- d) a gyermek, a tanuló hatósági intézkedés vagy egyéb alapos indok miatt nem tudott kötelezettségének eleget tenni.

(3) Ha a távolmaradást nem igazolják, a mulasztás igazolatlan. Az iskola köteles a szülőt értesíteni a tanköteles tanuló első igazolatlan mulasztásakor, illetve, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri. Az értesítésben fel kell hívni a szülő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire. Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételt igazolatlanul mulaszt, az iskola a gyermekjóléti szolgálat közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét.

(4) Ha a gyermek a közoktatási törvény 24. § (3) bekezdése alapján vesz részt óvodai nevelésben, egy nevelési évben hét napnál, illetve a tanköteles egy tanítási évben tíz óránál igazolatlanul többet mulaszt, az óvoda vezetője, az iskola igazgatója értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes jegyzőt.

(5)

(6) Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen

- a) a közoktatási törvény 8. §-a (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott iskolai nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakaszában a kettőszázötven tanítási órát,
- b) a közoktatási törvény 8. §-a (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában az elméleti tanítási órák húsz százalékát,

c) alapfokú művészetoktatási intézményben a tanítási órák egyharmadát,

d) egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja

és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen. A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha az igazolatlan mulasztások száma meghaladja az igazolt mulasztások számát, és az iskola eleget tett a (3) bekezdésben meghatározott értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló a tanítási év végén nem osztályozható, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.

(7) A gyakorlati képzésről és a beszámoltató rendszerű oktatásról való hiányzás következményeit a szakképzésre vonatkozó jogszabályok határozzák meg.

(8) Ha a tanuló a tanórai foglalkozás kezdetére nem érkezik meg, késik, amit igazolnia kell. A késések ideje – a házirendben foglaltak szerint – összeadható. Amennyiben ez az idő eléri a tanórai foglalkozás idejét, a késés egy igazolt vagy igazolatlan órának minősül. Az elkéső tanuló nem zárható ki a tanóráról.

21. § (1)

(2)

(3) A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, a javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani. Osztályozó vizsga a szakképző iskolában – a szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint – szervezett beszámoltató vizsga is (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanul-

mányok alatti vizsga). A tanulmányok alatti vizsgát iskolában – illetve e rendeletben meghatározottak szerint – független vizsgabizottság előtt lehet tenni. Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben tanulmányait folytatni kívánja. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

(4) A félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha

a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,

b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,

c) a 20. § (6) bekezdésében meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,

d)

e) a tanuló a félévi, illetőleg év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

(5) A magántanulónak a magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.

(6) Az első-negyedik évfolyamon idegen nyelv tantárgyból elért teljesítmény miatt a tanuló nem utasítható évfolyamisméltésre, javítóvizsgára.

(7)

(8) Ha a tanuló a tanév végén elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Ha az elégtelen osztályzatok száma meghaladja a kettőt, a tanuló a nevelőtestület engedélyével tehet javítóvizsgát.

(9) Javítóvizsga letételével folytathatók a tanulmányok akkor is, ha a tanuló az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról igazolatlanul távol maradt, vagy azt nem fejezte be, illetve az előírt időpontig nem tette le.

(10) Szakmai gyakorlatból akkor lehet javítóvizsgát tenni, ha a nevelőtestület – a gyakorlati képzés szervezőjének [közoktatási törvény 42. § (3) bek.] egyetértésével – engedélyezte. 22. § (1) A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont, szakmai-elméleti és szakmai-gyakorlati vizsgatantárgyak esetén pedig a szakképesítésért felelős miniszter által kijelölt intézmény (a továbbiakban az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont és a miniszter által kijelölt intézmény együtt: vizsgáztatásra kijelölt intézmény) szervezi.

(2) A tanuló – kiskorú tanuló szülője aláírásával – a félév, illetve a szorgalmi idő utolsó napját megelőző harmincadik napig, a 20. § (6) bekezdésében meghatározott esetben az engedély megadását követő három napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést öt napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek, amelyik az első félév, illetve a szorgalmi idő utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

(3) A tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülő aláírásával – a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy javítóvizsgát független vizsgabizottság előtt tehessen. Az iskola a kérelmet hét napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek.

23. § (1) Ha a tanuló – szülőjének a közoktatási törvény 7. §-a (2) bekezdésében szabályozott választása alapján – tankötelezettségének magántanulóként tesz eleget, az erről való bejelentést követő három napon belül az iskola igazgatója beszerzi a tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálat véleményét, annak eldöntésére, hátrányos-e ez a megoldás a tanulónak. A gyermekjóléti szolgálat tizenöt napon belül köteles megküldeni véleményét.

(2) Ha a tanuló tanulmányi kötelezettségének a szülő döntése alapján magántanulóként tesz eleget, felkészítéséről a szülő gondoskodik, illetőleg a tanuló egyénileg készül fel. Az iskola pedig, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll – kivéve, ha a tanuló független vizsgabizottság előtt ad számot tudásáról – állapítja meg a tanuló érdemjegyeit és osz-

tályzatait, továbbá dönt – minden esetben – a tanuló magasabb évfolyamra lépésével kapcsolatos kérdésekben. Az iskola igazgatója köteles tájékoztatni a tanulót, illetve a szülőt a magántanulói jogairól és kötelességeiről. A magántanuló kérelemre felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásra.

(3) Ha a sajátos nevelési igényű tanuló az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő tanuló a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján tanulmányait magántanulóként folytatja, iskolai neveléséről és oktatásáról – felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, illetve az ehhez szükséges pedagógusokról – a szakértői véleményben foglaltak szerint – az az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A közoktatási törvény 120. §-ának (1) bekezdésében meghatározottak alapján az iskolában nem foglalkoztatott szakemberek biztosításáról

a) a beilleszkedési, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló esetén a szakvéleményt kiállító nevelési tanácsadó;

b) sajátos nevelési igényű tanuló esetén a fővárosi, megyei utazó szakember hálózat költségvetése terhére kell gondoskodni.

(4) Az iskola köteles gondoskodni a tanuló felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatának megállapításáról akkor is, ha a szakorvosi vélemény alapján otthoni ellátás keretében részesül tartós gyógykezelésben, és emiatt magántanulóként folytatja tanulmányait.

(5) Ha a tanulót a közoktatási törvény 69. §-ának (2) bekezdése alapján egyéni adottsága vagy sajátos helyzete alapján mentesítették a testnevelés, a művészetek, a technika tantárgyak és egyéb gyakorlati jellegű tantárgyak, foglalkozások tanulása alól, tudásáról nem kell számot adnia. A mentesítés iránti kérelemben meg kell jelölni a kérelem indokát. Ha a mentesítést a sajátos nevelési igényű tanuló testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékoságára, autizmusára, halmozottan fogyatékoságára, vagy a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban való tartós és súlyos akadályozottságára tekintettel kérik, az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság, ha pedig tanulási nehézségre tekintettel kérik, a nevelési tanácsadó szakértői véleményét be kell csatolni.

(6) Ha a tanulónak a közoktatási törvény 70. §-ának (7) bekezdése alapján egyéni továbbhaladást engedélyeztek, a pedagógus – jogszabályban meghatározott munkamegosztás szerint – a nevelési tanácsadó vagy a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján egyéni fejlesztési tervet készít. Az egyéni fejlesztési tervben kell meghatározni, hogy a tanulónak az egyes évfolyamok végére milyen követelményeket kell teljesítenie, továbbá, hogy melyik évfolyam végére kell utolérnie a többi tanulót.

(7) Ha a tanuló a szakképzésben tanuló szerződés alapján vesz részt, tanulói jogviszonya szünetelésének engedélyezéséhez az iskola igazgatójának be kell szereznie a tanuló szerződést kötő gazdálkodó szervezet egyetértését.

24. § (1) Ha a tantárgy oktatása félévkor fejeződik be, a tanuló osztályzatát az év végi bizonyítványban kell feltüntetni.

(2) Ha a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd-, illetve más fogyatékos tanulónál a helyi tanterv az évfolyam követelményének teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb időt határoz meg, a félévi osztályzatot a megnövelt tanítási idő felénél, az év végi osztályzatot pedig a tanítási idő végén kell megállapítani.

(3) Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani. Ha a tanuló több iskolai évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni. Ha a tanuló nem teljesíti az iskolai évfolyam valamennyi követelményét, az egyes tantárgyak osztályzatát a törzslapján valamennyi elvégzett évfolyamon fel kell tüntetni, és a vizsga évében, ezt követően az adott évben kiállításra kerülő év végi bizonyítványba be kell írni. E rendelkezéseket kell alkal-

mazni abban az esetben is, ha e rendelet 17. § (4) bekezdése alapján a tanulót az alapfokú művészetoktatási intézmény magasabb évfolyamára vették fel.

(4) Ha a tanuló független vizsgabizottság előtt vagy vendégtanulóként ad számot tudásáról, a vizsgabizottság, illetőleg a vizsgáztató iskola törzslapi bejegyzés céljából értesíti azt az iskolát, amelyikkel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló magasabb évfolyamra lépéséről – figyelembe véve a független vizsgabizottság által adott, illetve a vendégtanulóként szerzett osztályzatot – az az iskola dönt, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

(5) Ha a tanuló előrehozott érettségi vizsgát tett valamely vizsgatantárgyból, ezáltal e tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette. Az iskola magasabb évfolyamán vagy évis-méltés esetén ezt a tantárgyat nem köteles tanulni.

(6) Az óvodás gyermek fejlődéséről, a kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. A tanuló félévi osztályzatáról a szülőt az ellenőrző könyvben kiállított félévi értesítőben kell tájékoztatni.

25. § (1) A különbözeti és a beszámoltató vizsgákra tanévenként legalább kétfő vizsgaidőszakot ki kell jelölni. Javítóvizsga letételére az augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban, osztályozó, különbözeti és beszámoltató vizsga esetén a vizsgát követő három hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni. Az iskola osztályozó vizsgát a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a tanulót a jelentkezéskor tájékoztatni kell.

(2) Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az igazgató, a független vizsgabizottság előtti vizsga esetén a vizsgáztatásra kijelölt intézmény vezetője engedélyezheti, hogy a tanuló az (1) bekezdés szerint előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

26. § (1) A tanulmányok alatti vizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. Ha a tanulmányok alatti vizsgát az iskola szervezi, a vizsgabizottság az iskola pedagógusaiból áll. A vizsgáztatásra kijelölt intézmény által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, aki abban az iskolában tanít, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

(2) A tanulmányok alatti vizsga – ha azt az iskolában szervezik – vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait pedig a vizsgáztatásra kijelölt intézmény vezetője bízza meg. A tanulmányok alatti vizsgák lebonyolítására alkalmazni kell az alpműveltségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 24/1997. (VI. 5.) MKM rendelet 15. §-ában, 16. §-ának (1) bekezdésében, (2) bekezdésének a)–b), d)–f) pontjában és (3) bekezdésében, 18. §-ának (7) bekezdésében, 19. §-ának (2)–(4) bekezdésében, 20. §-ában, 21. §-a (1), valamint (3)–(5) bekezdésében, 23. §-ában, 24. §-ának (1) bekezdésében a harmadik mondat kivételével, 25. §-ában, 26. §-ának (1) és (3) bekezdésében, 30. §-ának (3)–(4) bekezdésében, 34. §-ában, 35. §-ának (2)–(9) bekezdésében, 36–38. §-ában foglaltakat, azzal az eltéréssel, hogy ahol a vizsgaszabályzat alpműveltségi vizsgáról rendelkezik, azon a megfelelő tanulmányok alatti vizsgát, ahol felügyelőtanárról, kérdezőtanárról vagy szaktanárról rendelkezik, azon a vizsgabizottság elnökét vagy a vizsgabizottság elnöke által kijelölt vizsgáztató tanárt kell érteni, továbbá a vizsgán elkövetett szabálytalanság kérdésében a vizsgabizottság helyett az iskola igazgatójából és két másik – a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő – tanárból álló háromtagú bizottság dönt. A tanulmányok alatti vizsga részeit – írásbeli, szóbeli vagy mindkettő – a nevelőtestület, illetve a vizsgáztatásra kijelölt intézmény határozza meg, legalább tizenöt nappal a vizsga előtt. A nevelőtestület a helyi tanterv alapján dolgozza ki az írásbeli, szóbeli (gyakorlati) vizsga követelményeit és az értékelés rendjét. Döntését a helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozni.

(3) Az alapfokú művészetoktatási intézményben a művészeti alapvizsgát és a záróvizsgát a tanév rendjében meghatározott időpontban kell megszervezni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgakövetelményeit és témaköreit, erre építve a vizsgatantárgyait az Alapfo-

kú művészetoktatás követelményei és tantervi programja alapján kell az alapfokú művészetoktatási intézmény helyi tantervébe beépíteni. A vizsgák az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára épülnek. A vizsgafeladatokat az intézmény helyi tanterve alapján kell kidolgozni. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát egyebekben a (2) bekezdésben foglaltak szerint kell lebonyolítani, azzal az eltéréssel, hogy a vizsga megszervezésénél az alpműveltségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 24/1997. (VI. 5.) MKM rendelet 54. §-át alkalmazni kell, míg a 21. §-ának (1) bekezdését és 36. §-át pedig nem kell alkalmazni; továbbá a vizsgabizottság tagjait az igazgató az Országos szakértői, az Országos vizsgáztatási, az Országos szakmai szakértői és az Országos szakmai vizsgálónői névjegyzékről, valamint a szakértői tevékenységről szóló 31/2004. (XI. 13.) OM rendelet 1. § (1) bekezdés *e* és *t* pontjában meghatározott szakterületen közreműködő szakértők közül kérheti fel, illetve a vizsgabizottság elnökét – az igazgató megkeresésére – az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont jelöli ki a szakértők közül.

(4) A szakképzésben köztes vizsga és szintvizsga a szakképzésre vonatkozó jogszabályok szerint szervezhető.

27. § (1) Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait – az első-harmadik évfolyam kivételével – az évfolyam megismétlésével folytathatja. Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.

(2) Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig azért nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.

(3) Egyéni továbbhaladás esetén, amennyiben a tanuló a negyedik évfolyam végéig nem teljesíti a helyi tantervben meghatározott tanulmányi követelményeket, a negyedik évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait.

(4) Az évfolyam megismétlése – a közoktatási törvény 75. §-ának (2) bekezdésében meghatározott kivétellel – nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. Ha az iskolában nem indul olyan követelmények szerint tanuló osztály, amelyben a tanulót évfolyamismétlésre utasították, a tanuló tanulmányait az új követelmények szerinti osztályban is folytathatja. A tanuló kérésére az iskola igazgatója köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában folytathassa.

27/A. § A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

27/B. § Ha a tanuló részére a közoktatási törvény 71. §-ának (4) bekezdése alapján engedélyezték, hogy a sikeresen befejezett évfolyamot megismétlje, a magasabb iskolai évfolyamra, illetve a szakképzési évfolyamra lépésről, továbbá az alpműveltségi vizsgára, érettségi vizsgára bocsátásról a megismételt iskolai évfolyamon elért évközbeni érdemjegyek, félévi és tanítási év végi osztályzatok alapján kell dönten.

A diákönkormányzat

31. § (1) Az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat véleményét ki kell kérni

- a) a tanulók nagyobb közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- b) a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- c) a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- d) az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához,
- e) a napközis és tanulószobai foglalkozásokra való felvétel, a kollégiumi és externátusi elhelyezés iránti kérelem elbírálása elveinek meghatározásához,
- f) a tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározásához,
- g) a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- h) külön jogszabályban meghatározott ügyekben.

- (2) Azt, hogy a véleményezési jog szempontjából a tanulók milyen közössége minősül a tanuló nagyobb közösségének, az iskola, a kollégium házirendjében kell meghatározni.
- (3) Az iskola, kollégium tanulóinak tájékoztató és tájékozódó fóruma a diákközgyűlés, amelyet évenként legalább egy alkalommal össze kell hívni (évi rendes diákközgyűlés). A diákközgyűlésen a tanulók diákképviselőt választanak.
- (4) Az évi rendes diákközgyűlés összehívását az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározottak szerint. A rendkívüli diákközgyűlés összehívását az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat vezetője vagy az iskola igazgatója, kollégium igazgatója, vezetője kezdeményezheti.
- (5) A diákközgyűlés – az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat döntése alapján – küldöttközgyűlésként is megszervezhető.
- (6) Az évi rendes diákközgyűlésen a diákönkormányzat és az iskola, illetve a kollégium képviselője beszámol az előző diákközgyűlés óta eltelt időszak munkájáról, különös tekintettel a gyermeki jogok, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről, az iskolai, kollégiumi házirendben meghatározottak végrehajtásának tapasztalatairól.
- (7) A diákközgyűlésen a tanulók az iskola, kollégium életét érintő ügyekben kérdéseket intézhetnek a diákönkormányzat, illetve az iskola, kollégium vezetéséhez.
- (8) A diákközgyűlés napirendi pontjait a közgyűlés megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.
- (9) Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, illetőleg amelyekben egyetértési jogot gyakorol, továbbá, ha a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, az előterjesztést, a meghívót – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – a határidő előtt legalább tizenöt nappal meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

D1 A) RÉSZLETEK AZ OKTATÁSI JOGOK BIZTOSÁNAK 2005. ÉVI BESZÁMOLÓJÁBÓL (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

1. Egy szülő azért fordult hozzánk, mert az egyik pedagógus az iskola mosdójában több tanulót megpofozott, köztük a panaszos gyermekét is.
2. Egy óvónő levelében arról kért tájékoztatást, hogy óvónőként köteles-e ellátni azokat a teendőket, amelyeket egy cukorbeteg óvodás gondozása jelent a mindennapokban.
3. Egy beadványozó azzal a kérdéssel kereste meg hivatalunkat, hogy értéktárgyak eltűnése esetén az igazgató-helyettes átvizsgálhatja-e a tanulók ruházatát és táskáit.
4. Egy általános iskola igazgatóhelyettese a következő ügyben kérte állásfoglalásunkat. Egy iskolai rendezvényen az egyik tanuló vett két liter bort, és néhány társával együtt megitta. Felsőbb osztályokba járó tanulók ezt látva szóltak az igazgatóhelyettesnek, aki kikérdezte a fiúkat. Mivel néhányan tagadták, hogy ittak volna, és a szülőket nem tudták telefonon elérni, az igazgatóhelyettes a későbbi bizonyítás megkönnyítése érdekében megszondáztatta a tanulókat.

Forrás: Az Oktatási Jogok Biztosa honlapja: www.oktbiztos.hu

D1B FELADATLAP (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

A közoktatási törvény és a hozzá tartozó rendelkezések alapján válaszoljatok az alábbi kérdésekre:

Használhatják-e a diákok az iskolában az internetet?

Lehet-e tanulmányi eredménytől függővé tenni a diákönkormányzati vezetőséget?

Szabad-e dohányozni az iskolában?

Hány dolgozatot lehet íratni egy nap?

Ki lehet-e küldeni a diákot az óráról?

Ha a diák sport- vagy tanulmányi verseny miatt iskolai érdekből hiányzik egy órarend szerinti óráról, az beleszámít-e a hiányzott órák számába?

Mikor kell a diáknak a hiányzásai miatt osztályozóvizsgát tennie?

Kell-e az osztályfőnök engedélye ahhoz, hogy iskolán kívüli sportegyesület tagja legyen a diák?

Fegyelmi vétség-e a cigaretta birtoklása?

Dolgozhatnak-e nyáron a diákok?

Mikor kell jeleznie a diáknak, ha független vizsgabizottság előtt akar vizsgázni?

Részt vehet-e a fegyelmi eljárásban az a pedagógus, akinek a jogait a diák megsértette?

Felhatalmazhatja-e a szülő a pedagógust arra, hogy ha gyermeke rosszul viselkedik, megüsse a diákot?

Mikor van helye fegyelmi büntetésnek a tanulóval szemben?

D2 A) HÁZIREND (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

1. Minden tanuló köteles a tanítás kezdete előtt tíz perccel az osztályában tartózkodni!
2. Minden tanuló köteles köpenyt viselni az iskola területén!
3. Hiányzásokat csak orvosi igazolás ellenében fogadunk el! Rendkívüli esetekben a szülők személyesen is igazolhatják gyermekeik hiányzását!
4. Csak az ebédelhet, aki átadja étkezési jegyét!
5. Aki az ebédlőben tolakszik, azt a felügyelő tanár a sor végére küldi.
6. Minden hulladékot a szemetesbe kell tenni.
7. Az iskola épületében és berendezési tárgyaiban okozott kárt a károkozónak kell megtérítenie. Amennyiben a tettes nem jelentkezik, akkor, az érintett osztályok közösen fizetik ki!
8. Melegítőt és sportcipőt csak testnevelés órán lehet hordani!
9. Az ital-automatát csak szünetekben és tanítás után lehet használni.
10. Az iskola területén a diákoknak tilos a dohányzás!

Mi a véleményetek a fenti a szabályokról?

Mely szabályokat tartanátok meg, melyeket módosítanátok? Indokoljátok meg véleménye-
teket!

Van-e olyan szabály, amivel kiegészítenétek a házirendet? Ha igen, mivel, és indokoljátok
is, miért.

Véleményetek szerint milyen eszközökkel lehet betartatni ezeket a szabályokat?

Véleményetek szerint mi az, amit feltétlenül szabályozni kell egy közösség életében, és mi
az, amit szükségtelen?

D2 B) SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI SZABÁLYZAT (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

Mintavári Középiskola Diákönkormányzat
Szervezeti Működési Szabályzat

Általános rendelkezések

A diákönkormányzat neve: Mintavári Középiskola Diákönkormányzat / Mintavári DÖK /

A Diákönkormányzat alapítója a Mintavár Középiskola tanulóinak 2006. október 15-i közgyűlése.

Székhelye: Mintavári Középiskola
Levélcíme: Mintavár 5555, Fő tér 1.
E-mail: mintavardok@mintavar.hu

A DÖK elnöksége

6 főből áll

Elnök

Titkár

Szabadidő szekció vezetője

Sport szekció vezetője

Kulturális szekció vezetője

Pályázati szekció vezetője

A DÖK célja és feladata

- a Mintavári Középiskolában színesebb diákélet megteremtése;
- iskolai szintű programok szervezése a diákságnak;
- létrehozni és működtetni egy hírlevelet, ami programokat, pályázati lehetőségeket közvetít;
- közös pályázatok benyújtása;
- az iskolai diákkörök és DÖK-ök számára tapasztalatcserélési lehetőség és konzultációk, továbbképzések biztosítása;
- közös problémamegoldás;
- a diákság érdekeinek képviselése az iskolavezetőségben, városi és magasabb szintű fórumokon;
- kapcsolatfelvétel más városok diákönkormányzataival, ifjúsági szervezetekkel.

A DÖK elnökének és titkárának választási módja

A közoktatási törvény szerint minden diák választó és választható.

A diákönkormányzat tagjait az iskolai közgyűlésen választják az iskola diákjai.

A közgyűlésen minden diáknak joga van részt venni.

A közgyűlés akkor határozatképes, ha a diákok közül legalább 50%+1 fő jelen van.

A választás menete

A DÖK évente egyszer ír ki választást, október hónapban.

Időközi választás írható ki, ha

- az elnök vagy a titkár lemond, tanulmányait nem Mintaváron folytatja, 4 hónapnál hosszabb ideig nem tartózkodik a városban;
- ha az elnököt vagy a titkárt a közgyűlés visszahívja.

A választás előtt 4 héttel a titkár vezetésével feláll egy 4 tagú szavazó bizottság, mely a titkárból és 3 fő képviselőből áll.

A bizottság feladata:

- a választások kiírása;
- az elnök és titkár jelöltek listájának közzé tétele a választás előtt 2 héttel;
- választási szabályok betartatása a DÖK SZMSZ szerint;
- szavazatszámolás;
- a választások eredményeiről jegyzőkönyv készítése.

Az elnök és a titkár pozíciójára az adott jelöltlistáról legtöbb szavazatot kapott jelölt kerül.

A szekciók tagjai maguk választanak ki egy személyt a szekció vezetésére. Erről nem szavaz az egész küldött közgyűlés, de a szekcióvezetőt elnöki engedéllyel le lehet cserélni, amennyiben az adott szekció tagjai, ezzel 50%+1 fős többséggel egyetértene.

A szavazás titkosan, szavazati cédulával történik.

Hivatali idő: a megválasztott elnök, titkár és a szekcióvezetők 1 évig, a rend szerint következő választásig maradnak hivatalukban.

A visszahívásról: minden választott képviselőt az őt megválasztó testület 50%+1 fős többséggel visszahívhatja.

A DÖK szervezeti felépítése

Képviselőtestület

Elnökség

Szekciók

Képviselőtestület

A képviselőtestület az elnökből, titkárból, minden osztály 1 fő DÖK vezetőjéből áll.

Ők az iskolai DÖK képviselői, akik szavazati joggal rendelkeznek, a többi esetleges küldött, érdeklődő csak tanácskozási joggal rendelkezik.

A képviselőtestület kéthetente ülésezik. Az ülés kezdetén az elnök, titkár és szekcióvezetők mondják el beszámolóikat, ill. felhívásaikat, kéréseiket. Ezek után a szekciók rész munkára vonulnak, melynek eredményéről a következő közgyűlés elején számolnak be.

Rendkívüli közgyűlés összehívását kezdeményezheti a DÖK elnöke (akadályoztatása esetén az őt helyettesítő személy), a képviselőtestület 20%-a. A rendkívüli közgyűlés összehívását írásban az elnöknek kell jelezni, melynek tartalmaznia kell az összehívás okát és a tervezett napirendi pontokat.

A közgyűlés akkor határozatképes, ha a tagok legalább 50%+1 fő jelen van.

Ha a közgyűlés nem határozatképes, 1 héten belül új közgyűlést kell összehívni, mely létszámtól függetlenül határozatképes.

A kétheti közgyűléseket a DÖK elnöke, ill. titkára vezeti le, ezt ők döntenek el egymás között.

A közgyűlés döntéseit nyílt többségi szavazással hozza, kivéve a személyi kérdéseket.

A közgyűlésről jelenléti ív és jegyzőkönyv készül, melyet a DÖK elnöke, titkára aláírásával hitelesít.

A képviselőtestület jogai, feladatai

Megválasztja az elnököt és a titkárt.

Éves programtervet készít.
Elfogadja a tisztségviselők beszámolóit.
Dönt a tisztségviselők visszahívásáról.
A tagok legalább 20%-a kezdeményezheti rendkívüli közgyűlés összehívását.

Az elnökség

Az elnökség munkája biztosítja a DÖK folyamatos működését a közgyűlések közti időszakban. Munkáját az elnök irányítja. Tanítási időszakban félhavonta ülésezik. Az elnökség határozatait nyílt szavazással többségi döntéssel hozza.

Az elnök

Feladatai

A havi rendes közgyűlések összehívása.
Irányítja DÖK elnökségének munkáját.
Elkészíti a havi beszámolókat.
Előkészíti a közgyűlésekre a szabályzatok esetleges módosítását.
Kapcsolatot tart más ifjúsági és diákszervezetekkel.
Képviseli a DÖK-öt az iskolavezetőségben, ifjúsági fórumokon.
Előkészíti és levezeti a közgyűléseket.

A titkár

Feladatai

Összefogja és irányítja a DÖK érdekképviseleti munkáját.
Előkészíti és levezeti a közgyűléseket.
Előkészíti a választásokat és vezeti a szavazó bizottságot.
Rendben tartja a DÖK dokumentációját.
Kapcsolatot tart más ifjúsági és diákszervezetekkel.
Helyettesíti az elnököt akadályoztatása esetén.

A szekciók munkája

Szabadidős szekció

A választott vezető irányítja munkáját.
Munkáját a DÖK éves programterve határozza meg.
Programokat szerveznek.
Havonta legalább egyszer ülésezik a szekció, a DÖK programtervben meghatározott feladatok szerint, értelemszerűen.

Sport szekció

A választott vezető irányítja munkáját.
Városi szintű sportprogramokat szervez.
Munkáját a DÖK éves programterve határozza meg.
Havonta legalább egyszer ülésezik a szekció, a DÖK programtervben meghatározott feladatok szerint, értelemszerűen.
Iskolai sportkörökkel felveszi a kapcsolatot, iskolák közti bajnokságot szervez az iskolai győzteseknek.

Kulturális szekció

A választott vezető irányítja munkáját.
Munkáját a DÖK éves programterve határozza meg.

Havonta egyszer ülésezik a szekció, a DÖK programtervben meghatározott feladatok szerint, értelemszerűen.

Működteti a DÖK információs hírlevelét.

Kulturális programokat szervez.

Pályázati szekció

A választott vezető irányítja munkáját.

Havonta egyszer ülésezik a szekció.

Folyamatosan figyeli a pályázati lehetőségeket.

Segíti a titkár érdekképviselői munkáját.

Pályázatokat nyújt be.

Fenntartja a kapcsolatot más ifjúsági és diákszervezetekkel.

Mintavár, 2006. október 15.

D3 A) PROJEKT TÉMÁK (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

Választás és választhatóság joga

A legutóbbi helyhatósági választások eredményei

A választáson indult képviselőjelöltek

Pártok, társadalmi szervezetek támogató szerepe, arányok

Választási programok, ígéretetek, különös tekintettel a fiatalokra

A legutóbbi országgyűlési választások eredményei

Országgyűlési képviselőjelöltek

Pártok, társadalmi szervezetek támogató szerepe, arányok

Választási programok, ígéretetek, különös tekintettel a fiatalokra

A választási kampány eszközei, a helyi és országos napilapok szerepe

A jelöltek, programokat bemutató írások a napilapokban

Pártkiadványok, szórólapok, egyéb kiadványok

Rendezvények.

TERVEZET A DÖK VÁLASZTÁSOK MENETÉRŐL D3 B) DÖK SZERKEZET A LA BMG (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

Hozzávalók

Lelkes diákság, 5 legaktívabb diák, egy DÖK-patronáló
Évenkénti szavazás

Elkészítés

1. lépés: A DÖK-vezetőség „mandátuma” egyéves. A szeptemberi választások előtt a leköszönő ügyvivő testület (ÜT) beszámol munkájáról az egész iskola előtt, majd megkezdődik az egyhetes kampány. Ekkor minden bevethető: iskolarádió, -újság, -TV, faliújság, szórólap...

2. lépés: A szavazást megelőző napon kampánycsend van, s a szavazás titkos, a lepecsételt szavazólapon mindenki a jelentkező ötfős csapatok közül választhat. Megjelenés nem kötelező, de jegyző jegyzi, melyik tanuló jelent meg. Maga a szavazás titkos.

Tárlás

Egy előre felállított szavazóbizottság számolja össze a voksokat, összesítik az eredményt, s a teljes diákság előtt hirdetik ki az eredményt.

Tuti tipp!

A csapatok felépítését meg lehet határozni pl.: ne legyen homogén a csapat, vagyis ne csak lányok vagy csak fiúk legyenek benne, az életkort is lehet szabályozni, pl.: nyolc osztályos gimnáziumok esetén minimum nyolcadikos korú legyen a jelentkező diák.

Vigyázat!

A pályázatot soha ne egy adott csoportra írjuk ki, a pályázati kiírásnak feleljenek meg többen is!

Forrás: *Szakácskönyv diákönkormányzatoknak*. Demokratikus Ifjúságért Alapítvány, Diákakadémia projekt. www.i-dia.org

D4 A) ISKOLAÚJSÁG (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

A diákok nagy örömeire ismét beindult az iskolaújság. Azért is örültek ennek, mert ebben az iskolában régi hagyományai voltak az iskolaújság-írásnak, de az elmúlt évben halódott az egész. Hol pénzhányra hivatkoztak, hol olyan tanár nem akadt, aki szívügyének érezte volna a diákok óhaját, s vállalta volna „patronálásukat”. Az első néhány szám sikerén felbuzdulva a diákszerkesztők elhatározták: rázósabb témához nyúlnak. Így jelent meg az a cikk, amelyikben bírálták néhány tanárunk tanítási stílusát, megkérdőjelezve esetenként kellő szakmai hozzáértésüket, s a diákokkal való lekicsinylő, néha durva vagy megalázó bánásmódjukat. A hatás leírhatatlan volt, mint afféle váratlan bombarobbanásé, amely után pusztítás, értetlenség, döbrent csend marad. És persze áldozatok. Hogy esetünkben kik voltak azok? Egyesek szerint a kipellengérezett tanárok, míg mások szerint az a két fiú, aki a cikket „elkövette”, s akiket fegyelmissel távolítottak el nem sokkal a történetek után. Ám az újság sem kerülhette el „végzetét”, ugyanis nevelőtestületi szavazással és határozattal megszüntették.

(Makai Éva – Trencsényi László: *Diákjogi esetek*. Kézirat.)

Olvassátok el a történeteket, és fogalmazzátok meg, mi a probléma!

A közoktatásról szóló törvény alapján elemezzétek az esetet, ki miért felelős, törvényes volt-e a két fél eljárása?

Fogalmazzátok meg a problémát külön-külön, minden fontosabb szereplő szemszögéből!

Milyen feltételeket kell megteremteni ahhoz, hogy ez a konfliktus ne következzen be?

Gyűjtsetek még hasonló történeteket, és beszéljétek meg a „diákjogi” tanulságokat!

D4 B) RENDEZVÉNYSZERVEZÉS (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

A már ismert Demokratikus Ifjúságért Alapítvány honlapján találtuk ezeket a szervezést segítő nyomtatványokat:

Politechnikum módra DÖFE körettel^{1*}

Rendezvény-Ködecs

A RENDEZVÉNY IDŐPONTJA

A SZERVEZŐ CSOPORT

FELELŐS SZERVEZŐ(K)

A BULI TANÁRVÉDNÖKE

A RENDEZŐ CSOPORT

A RENDEZVÉNY IDŐPONTJA

KEZDŐDIK

VÉGZŐDIK

A RENDEZVÉNY ANYAGI FELELŐSE(I)

KIK VESZNEK RÉSZT?

(Külsősök, belsősök, ki hány vendéget hozhat)

^{1*} A Közgazdasági Politechnikumban egy ehhez nagyon hasonló nyomtatványon kell a rendezvények szervezésére pályázatot benyújtani az iskola vezetéséhez. A nyomtatvány forrása és többi info: www.poli.hu

A RÉSZTVEVŐK TERVEZETT LÉTSZÁMA

VENDÉGEK ÉRKEZÉSI, TÁVOZÁSI IDEJE

KAPUK, BEJÁRATOK

(MIKOR, MELYIK HASZNÁLHATÓ, MELYIK NEM, ŐRZÉS, ZÁRÁS)

A RENDEZVÉNY HELYSZÍNE, HELYSÉGEK, TERVEZETT PROGRAMOK

HELYSZÍN	PROGRAM	PROGRAMGAZDA

A BÜFÉ MEGSZERVEZÉSE

KÖLTSÉGVETÉS, BELÉPŐJEGY

DOHÁNYZÓHELY

MOSDÓK, WC-K

FŐÉPÜLET ZÁRÁSA

RENDRAKÁS, TAKARÍTÁS (KI MIT VÁLLAL)

HANGOSÍTÁS, TECHNIKA

--

A HELYSZÍNEK BIZTOSÍTÁSA, ŐRZÉSE

NÉV	HELYSZÍN	IDŐ	ALÁÍRÁS

FELÜGYELŐ TANÁROK, SZÜLŐK BEOSZTÁSA

NÉV	HELYSZÍN	IDŐ	ALÁÍRÁS

A FELKÉRT TANÁROK FELADATAI, ALÁÍRÁSUK

NÉV	HELYSZÍN	IDŐ	ALÁÍRÁS

EGYÉB FELADATOK (AMI MEGVAN, PIPÁLD KI!)

- Egyeztetés a tornaház felelőseivel, átadás-átvétel
- A kapuknál, a helyszíneken az ügyeleti rend kifüggesztése
- Egyeztetés a gondnokkal (szemeteszsák, mosdók ellátása...)
- Portai szolgálat értesítése, feladata
- A rendezvény hirdetése, reklámozása, tájékoztatás a programokról

- Áramforrások, hosszabbítók
- Egyeztetés a vendég fellépőkkel
- Vendégek fogadása (öltöző, üdítő...)
- A rendőrség értesítése, bejelentés

A FELELŐS SZERVEZŐ(K) ALÁÍRÁSA

.....
.....
.....

Forrás: *Szakácskönyv diákönkormányzatoknak.* Demokratikus Ifjúságért Alapítvány, Diákakadémia projekt. www.i-dia.org

D5 KONFLIKTUSOK KEZELÉSE (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

A diák és a tanár

„Osztályteremben vagyunk, óra van. A gyerekek valamit írnak, a tanárnő magyaráz. A fiú – Budai – padtársával, egy kislánnyal suttogva beszélget. Először a lány kérdezi:

– Tényleg nem láttad a filmet?

– Nem.

A tanárnő felkiált:

– Budai! – Lelép a katedráról, és gyors léptekkel Budai felé megy. Budai a padtársnőjének morogja:

– Mi a franc van már megint?

A tanárnő a padhoz ér.

– Tessék? – fordul Budai a tanárnőhöz.

– Miről beszéltek?

– Semmi...

– Én is kíváncsi lennék, hogy miről beszéltek. Meséld már el nekem, légy szíves, jó?

– Azt kérdezte, hogy láttam-e a tegnapi filmet.

– Hát ez nagyon érdekes! És miről beszélünk az órán?

– Nem... nem tudom...

– Mondd, fiam! Te miért jöttél ebbe a gimnáziumba?

Csend

– Válaszolj, ha kérdezlek!

– Erre jártam, gondoltam, benézek! – Az osztály nevet.

– Nem nevetünk! Én nem tűröm ezt a hangnemet, fiam! Én ezt nem tűröm! Állj fel, légy szíves, ha velem beszélsz! – Budai kényszeredetten feltápáskodik. A tanárnő folytatja:

– Fiam! Azért, mert az apád híres ember, nem kell visszaélni a helyzetteddel!

Budai ingerülten:

– Hogy jön az ide, hogy az én apám híres ember? Én soha nem hivatkoztam arra, hogy az apám híres ember!

– Igen? Nem hivatkoztál?

– Tessék megkérdezni bárkit.

Az osztályból hangok hallatszanak:

– Sose mondta!

A tanárnő:

– Csendet! Csendet kérek az osztálytól! Mi szeretnél te lenni, fiam, mi szeretnél te lenni?

Budai lesunyt fejjel maga elé dörmögi:

– Gazdag!

– Kisfiam! Tudtommal te le akarsz érettségizni, vagy nem?!

Budai megint indulatba jön, felvágja a fejét.

– Ki mondta, hogy én le akarok érettségizni?

– Hát ez felháborító! Ez felháborító!

A tanárnő visszamegy a katedrához, Budai visszaereszkedik a helyére, leül. A táskájából előhúzza az ellenőrzőjét, és kiteszi maga elé a padra. Közben ezt morogja, még visszautalva arra, hogy ő netalán le akarna érettségizni:

– Ez biztos valami rémhír megint.

A tanárnő, most már a katedráról, újra felcsattan:

– Na ebből elég volt, fiam, elég volt! Hozd ki az ellenőrződ, fiam!

Budai, miközben feltápáskodik, kezében az ellenőrzővel, odamorogja a padtársnőjének:

– Tudtam! Ha előveszem, mindig elkéri! Mindig ezt csinálja!

A tanárnő kiabál:

– Velem te ne játszál, jó! Buda, te ne nevedd, mert te is kiteheted mellé az ellenőrződet, jó?! És folytassuk!”

Vekerdy Tamás: *Kamaszkor körül*. Móra Kiadó, Budapest, 1986.

Feladatok

Hogyan mondaná el a történetet Budai?

Hogyan mondaná el a történetet a tanárnő?

Hogyan mondaná el a történetet egy osztálytárs?

Hol és hogyan lehetne megváltoztatni a jelenetet?

D6 ÉRTÉKELÉS (AZ ISKOLAI KÖZÉLET MEGÚJÍTÁSA)

Desszert

Rakott palacsinta tanár és diák díjából

Hozzávalók:

- A tanárok és diákok teljesítményét felmérő kérdőív, beszélgetős osztályfőnöki óra, szavazólap, a DÖK és a tanárok által felállított szempontrendszer ízlés szerint – attól függően, hogy mennyire sok rétegű és milyen ízesítésű rakott palacsintát szeretnénk
- Néhány lelkes diák, vagy tanár, aki összeszámolja a szavazatokat, értékeli a diákokat és a tanárokat a szempontrendszer szerint
- Döntés arról, hogy hány rétegű legyen a palacsinta: csak a legjobb tanár, vagy diák kapjon díjat, vagy az első három, esetleg az első öt
- Egy díjátadó rendezvény – az iskola születésnapja, vagy az évzáró: a lényeg, hogy a palacsintatorta frissen kerüljön a sütőből az asztalra!
- Díjak (például: tanárok által behozott vicces tárgyak, a legaktívabb osztálynak egy nap szabadnap, könyv), oklevelek

Elkészítés:

- A DÖK és a tanárok eldöntik, hogy kit, mikor és miért akarnak kitüntetni
- A DÖK elkészíti a megfelelő felmérési módszert – kérdőívet, szavazólapot, szempontlapot
- Egyeztet az osztályfőnökökkel, hogy valamelyik osztályfőnöki órát erre szánják
- A DÖK benyújt egy javaslatot, hogy mikor adják át a díjakat
- Lebonyolítás, ünnepélyes díjátadó

Tipp!

Kérdezd meg a diákokat és a tanárokat, hogy milyen tölteléket szeretnének a palacsintákba, mert minden iskolában más ízesítésre van szükség.

Forrás:

Szakácskönyv diákönkormányzatoknak. Demokratikus Ifjúságért Alapítvány, Diákakadémia projekt.

www.i-dia.org